

УДК 681.3:801.3:801.8:802.0:81'42

Данилюк С. С.

СТВОРЕННЯ ТЕКСТІВ АНГЛОМОВНИХ ПЕРСОНАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-СТОРИНОК СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТІВ: СТРУКТУРНИЙ АСПЕКТ

Статтю присвячено аналізу структурної побудови електронних текстів англomовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів. Виокремлено інформаційно-довідковий і науковий комунікативні блоки, які входять до складу електронних текстів англomовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів. Здійснено подальшу градацію двох виокремлених комунікативних блоків на рубрики. Визначено типову структуру як інформаційно-довідкового, так і наукового блоків англomовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів.

Ключові слова: електронний текст, персональна інтернет-сторінка, сучасні лінгвісти, комунікативний блок, інформаційно-довідковий блок, науковий блок.

Данилюк С. С. Создание текстов англоязычных персональных интернет-страниц современных лингвистов: структурный аспект. – Статья.

Статья посвящена анализу структурного построения электронных текстов англоязычных персональных интернет-страниц современных лингвистов. Выделены информационно-справочный и научный коммуникативные блоки, входящие в состав электронных текстов англоязычных персональных интернет-страниц современных лингвистов. Осуществлена дальнейшая градация двух выделенных коммуникативных блоков на рубрики. Определена типичная структура как информационно-справочного, так и научного блоков англоязычных персональных интернет-страниц современных лингвистов.

Ключевые слова: электронный текст, персональная интернет-страница, современные лингвисты, коммуникативный блок, информационно-справочный блок, научный блок.

Danylyuk S. S. Creation of texts of modern linguists' English personal home pages: structural aspect. – Article.

The structural construction of electronic texts of modern linguists' English personal home pages is analyzed in the paper. Information and reference and scientific communicative blocks that make up electronic texts of modern linguists' English personal home pages are singled out in the article. Further gradation of information-and-reference and scientific communicative blocks into sections is carried out. The typical structure of both information and reference and scientific communicative blocks of modern linguists' English personal home pages is defined.

Key words: electronic text, personal home page, modern linguists, communicative block, information and reference block, scientific block.

Бурхливий розвиток засобів і видів комунікації на межі ХХ та ХХІ ст., поява комп'ютерного середовища – всесвітньої мережі Інтернет, викликали появу нових засобів спілкування й інформації. Одним із найпопулярніших і найзручніших у користуванні інформаційних засобів є персональна інтернет-сторінка, створена за принципами гіпертексту. На персональних інтернет-сторінках з'явився й набув величезного поширення новий різновид писемного тексту – електронний текст. Таким чином, поширення Інтернету спричинило появу нових текстових об'єктів, які підлягають глибокому лінгвістичному дослідженню. До таких текстових об'єктів належать, зокрема, електронні тексти.

Нині дедалі частіше з'являються наукові праці, присвячені текстам, за допомогою яких здійснюється збирання, аналіз, зберігання й передача інформації в сучасних засобах масової комунікації, зокрема, у всесвітній мережі Інтернет (Б.Х. Дейвіс, О.В. Дедова, Б.Р. Сімс, Дж. Торнау, І.М. Туласов, А.А. Тютенко, М.Г. Юрченко).

Беручи до уваги той факт, що на сучасному етапі розвитку науки й техніки дедалі більшої популярності та поширення набуває мережа Інтернет, зазначимо, що в ній міститься низка англomовних персональних інтернет-сторінок, які створюються сучасними лінгвістами.

Саме електронні тексти англomовних персональних інтернет-сторінок викликали нашу заці-

кавленість в аспекті лінгвістичного дослідження й опису структурних характеристик цих електронних текстів. Такі тексти донині не підлягали детальному лінгвістичному дослідженню.

Мета статті – проаналізувати й описати структурний аспект побудови текстів англomовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів.

Для того щоб виявити й описати структуру електронних текстів, нами було проаналізовано 53 персональні англomовні інтернет-сторінки сучасних лінгвістів, які за своїм походженням є англійцями й американцями.

У результаті проведеного аналізу було виявлено, що електронні тексти досліджуваних інтернет-сторінок складаються з двох основних комунікативних блоків: інформаційно-довідкового та наукового.

Ці блоки трапляються майже на кожній англomовній персональній інтернет-сторінці сучасних лінгвістів, утворюючи типову структуру таких електронних текстів. Електронні тексти містять систему гіперпосилань (*links*), які створюють сукупність їх компонентів (комунікативних блоків). У межах електронних текстів англomовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів спостерігається подальша градація двох виокремлених комунікативних блоків на рубрики.

Типову структуру інформаційно-довідкового блоку англomовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів складають такі рубрики:

«Personal Information», «Educational Background», «Current Position», «Previous Position», «Professional Activities», «Teaching». Проте в низці випадків лінгвісти додають до цих традиційних рубрик такі власні рубрики, як, наприклад, «Personal Interests», «Honours & Awards».

Типовий науковий комунікативний блок англомовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів утворюють рубрики «Research Interests», «Publications: Books, Articles, Book Chapters», «Conference Talks & Presentations».

Таким чином, до інформаційно-довідкового комунікативного блоку власних англомовних інтернет-сторінок лінгвісти включають фактичну інформацію про свою біографію, освіту, професійну діяльність, отримані гранти й академічні нагороди, інтереси й захоплення, приватні відомості (про родину тощо).

Натомість науковий комунікативний блок містить інформацію про основні сфери наукових інтересів лінгвістів, працю над науковими проектами та інформацію про її результати, список наукових публікацій (статей, виступів на наукових конференціях, рецензій, оглядів, анотацій, тез тощо).

Поєднання текстів як інформаційно-довідкового, так і наукового блоків у межах електронних текстів англомовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів відбувається на ґрунті такої їх характерної ознаки, виокремленої Т.В. Радзівєвською під час дослідження нею загальнотекстових особливостей інформаційно-довідкового дискурсу, як «асемантична організація в плані лінійного розгортання тексту, яка створює можливості для сприйняття (читання) субтекстів (окремих розділів, статей тощо) в довільному порядку, – іншими словами, їх побудова за принципом гіпертексту» [3, 254].

Інформаційно-довідковий і науковий блоки можуть бути представлені в електронних текстах як експліцитно, так і імпліцитно. Серед усього масиву проаналізованих інтернет-сторінок сучасних лінгвістів ми виявили 32 випадки, коли інформаційно-довідковий і науковий блоки отримують експліцитну репрезентацію.

Типовим прикладом англомовних персональних інтернет-сторінок з експліцитною репрезентацією інформаційно-довідкового й наукового блоків є персональна інтернет-сторінка Р. Емері. Інформаційно-довідковий комунікативний блок цієї інтернет-сторінки створюється за допомогою гіперпосилань «Background» і «Subjects taught», під якими містяться відповідні тексти. Щодо наукового комунікативного блоку, то він представлений гіперпосиланнями «Research areas», «Publications», «Books & chapters», «Theses», «Articles», «Curriculum material and other resources».

З імпліцитною репрезентацією інформаційно-довідкового й наукового блоків у суцільному електро-

нному тексті, не розбитому гіперпосиланнями, ми маємо справу у 21 випадку. Типовим прикладом інтернет-сторінок такого типу виступає персональна інтернет-сторінка Дж.Ф. Аллена. В електронному тексті цієї персональної інтернет-сторінки ми знаходимо поєднання елементів, притаманних текстам як інформаційно-довідкового, так і наукового блоків.

Серед елементів інформаційно-довідкового блоку цього електронного тексту є біографічні відомості (*b. 1950*), відомості про отриману освіту (*PhD 1979 University of Toronto*) та посади (у хронологічній послідовності) (*Assistant Professor (1979–1984), Associate Professor (1984–1987), Department Chair (1987–1990), Professor (1987 – present), Dessauer Chair (1992 – present); University of Rochester...*). Серед елементів наукового блоку є опис наукових інтересів (*James Allen's research interests span a range of issues covering natural language understanding, discourse, knowledge representation, common-sense reasoning and planning*), напрямок лінгвістичних досліджень (*Allen's research breaks down into two main subareas, broadly classified as research in discourse and research in plan reasoning*), конкретна проблематика наукових досліджень (*The research in discourse is focused on two-person extended dialogs in which the speakers have specific tasks to accomplish. The research in plan reasoning draws much of its motivation from the dialog work*), відомості про отримані в ході наукових досліджень результати (*As a result, a considerable amount of effort has also been made in developing an expressive hybrid knowledge representation system that can support complex reasoning about plans and actions. <...> and we have reformulated the planning problem as a problem in temporal reasoning*).

Зауважимо, що під час дослідження особливостей електронних текстів англомовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів проблема вивчення взаємодії моделі текстів інформаційно-довідкового й наукового блоків у межах цілісних електронних текстів виходить на перший план. Саме в результаті такої взаємодії виникають гібридні електронні тексти.

Так, у 25 випадках рубрики «Research Interests», «Research Areas», «Publications», «Theses», «Conference Talks & Presentations», належачи до наукового блоку персональної інтернет-сторінки, включаються лінгвістами до інформаційно-довідкового блоку як складники резюме (*CV*). Тобто в переважній більшості випадків електронні тексти інформаційно-довідкового блоку англомовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів мають вигляд резюме. Характерною ознакою резюме є наявність традиційного, загальноприйнятого алгоритму його створення. Завдяки цьому алгоритму кожний із таких текстів характеризується здатністю бути потенційним зразком для насліду-

вання. Саме дотримуватися традиційного алгоритму написання резюме прагнуть сучасні лінгвісти в процесі створення інформаційно-довідкового комунікативного блоку власних інтернет-сторінок.

Проте до традиційних тематичних підблоків резюме кожний лінгвіст може привносити нові рубрики, які він вважає за необхідне розмістити в інформаційно-довідковому комунікативному блоці власної інтернет-сторінки. Така ситуація у свою чергу спричиняє варіативність електронних текстів в інформаційно-довідковому дискурсі.

Говорячи про варіативність електронних текстів, слід зазначити, що вони є принципово незавершеними. Така незавершеність є наслідком природи електронного тексту, який уможлиблює зміну попередньо зафіксованої інформації шляхом додавання (або вилучення) певної порції інформації в будь-який момент. Завдяки цій властивості автор може змінювати зміст і форму самих електронних текстів або взагалі вилучати такі тексти зі сфери функціонування.

Електронні тексти інформаційно-довідкового блоку виступають джерелом текстотвірних інновацій у багатьох електронних текстах англомовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів. Використання таких інновацій пов'язане з намаганням увести до електронного тексту механізм, який сприяв би легкому й швидкому сприйняттю та засвоєнню інформації.

Одним із можливих шляхів визначення особливостей структурної організації електронних текстів англомовних персональних інтернет-сторінок є порівняння структури електронних і традиційних писемних текстів. Дослідження структурної організації традиційних писемних наукових текстів, у тому числі й англомовних, міститься, зокрема, у праці І.Л. Бариш [1]. Вона вважає визначальними ознаками писемного наукового дискурсу автореференцію та контактність. Натомість А. Вежбицька додає до цих ознак англо-американського наукового дискурсу ненав'язливість [2, 68].

Прослідкуємо, як ці ознаки писемного наукового дискурсу знаходять відбиття в електронному тексті наукового блоку. Насамперед відзначимо певну схожість структурної організації як електронних текстів наукового блоку англомовних персональних інтернет-сторінок, так і писемних наукових текстів.

Ілюстрацією явища автореференції слугує вживання займенників 1 особи однини чи множини. Так, наприклад, у персональній інтернет-сторінці М. Бола як одній із багатьох англомовних персональних інтернет-сторінок, у яких переважає займенник «*we*» (1 особа множини), трапляються такі синтаксичні конструкції: *we intend investigating; we wish to include; we will seek; we will rely on; we will examine; we would also aim*. Уживання особового займенника «*we*» в електро-

нних текстах таких англомовних персональних інтернет-сторінок має етикетний характер.

Натомість у персональній інтернет-сторінці Дж. Арнольд, як і в багатьох інших, переважає наявність займенника «*I*» (1 особа однини). Цей займенник трапляється, наприклад, у таких синтаксичних конструкціях: *I investigate; I find evidence of; I discuss possible explanations for; I will focus on; I suggest*. Він репрезентує саме особистість автора.

Трапляються також випадки паралельного вживання в суцільному електронному тексті наукового комунікативного блоку особових займенників «*I*» та «*we*». Така ситуація трапляється, наприклад, у науковому блоці персональної інтернет-сторінки Б. Ебботт у таких синтаксичних конструкціях: *I want to; we will be shifting gears; I will summarize; we compared; we found; we also collected; I think; we have defined; I consider it possible; we will begin our investigation <...> with; we will turn our attention to; we argued; we pointed out; we defined*.

Засобами-репрезентантами явища контактності в електронному тексті наукового комунікативного блоку виступають синтаксичні конструкції, у яких проявляються відвертий вияв намірів автора (*we intend investigating; we wish to include; we will seek; we will rely on; we will examine; we would also aim; I will focus on; I want to; we will be shifting gears; we will begin our investigation <...> with; we will turn our attention to; I will summarize*), інформація про хід дослідження (*I investigate; I find evidence of; I discuss possible explanations for; I suggest*) та про отримані результати (*we compared; we found; we also collected; we have defined; we pointed out*), висловлювані застереження (*I raise the more general warning that*).

Говорячи про схожість електронних текстів наукового блоку англомовних персональних інтернет-сторінок і писемних наукових текстів, відмічаємо також певні розбіжності між ними. Однією з таких розбіжностей є, наприклад, уживання в електронному тексті наукового блоку згадуваної вже англомовної персональної інтернет-сторінки Дж.Ф. Аллена таких синтаксичних конструкцій: «*areas of research are combined in*», «*research breaks down into*», «*research <...> is focused on*», «*work <...> has included*», «*effort has also been made in*».

Такі синтаксичні конструкції, якщо й трапляються в письмовому науковому тексті, є не дуже численними. Натомість в електронних текстах наукового блоку англомовних інтернет-сторінок їх вживання є доволі частим. Можливим поясненням цього факту є, на наш погляд, необхідність у стислому вигляді проінформувати в електронному тексті аудиторію про основні положення щодо проведених досліджень та про основні результати, отримані в ході цих досліджень.

Наявність таких синтаксичних конструкцій в електронному тексті наукового блоку зазначеної

інтернет-сторінки дозволяє нам розглядати його в якості анотації.

Таким чином, текстам, які утворюють групу так званих вторинних текстів (рецензії, анотації, огляди, резюме, реферати, тези тощо), належить особливе місце в забезпеченні ефективної текстової комунікації в мережі Інтернет за допомогою електронних текстів англomовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів. Такі тексти можуть входити до складу як інформаційно-довідкового, так і наукового блоків електронних текстів. Це пояснюється тим, що вони «за своєю семантико-синтаксичною будовою, стилістичними рисами належать до довідково-інформаційної комунікації, однак за характером функціонування й тематикою мають бути віднесені до наукової комунікації» [4, 10].

Ці тексти, будучи з точки зору їх функціонування й семантики простими утвореннями, сприяють по-

ширенню інформації, формуючи коло потенційних адресатів інформаційно-довідкового або наукового блоку електронних текстів. Формування аудиторії потенційних адресатів виявляє себе в тому, що за допомогою таких вторинних текстів відбувається інформування соціуму про наявність або появу певних текстів у царині комунікації, повідомлення про їх тематику. Таким чином, ознайомившись із вторинними текстами, адресат складає уявлення про вже наявні у сфері комунікації в середовищі Інтернет тексти, а також про тексти, які незабаром з'являться в мережі, їх тематику, про самих авторів, праці яких викликають у нього зацікавленість.

Серед подальших перспектив проведеного дослідження вбачається необхідність виявити компоненти англomовних персональних інтернет-сторінок сучасних лінгвістів, які забезпечують ефективність інтерактивної взаємодії комунікантів, і детальніше розглянути такі компоненти.

Література

1. Бариш І.Л. Етнолінгвістичні аспекти наукової комунікації / І.Л. Бариш // Мовознавство. – 2000. – № 1. – С. 21–31.
2. Вежбицкая А. Культурно-обусловленные сценарии и их когнитивный статус / А. Вежбицкая // Язык и структура знания. – М. : Наука, 1990. – С. 63–85.
3. Радзівська Т.В. Комунікативно-прагматичні аспекти текстотворення : дис. ... докт. філол. наук : спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» / Т.В. Радзівська ; Ін-т української мови НАН України. – К., 1999. – 390 с.
4. Радзівська Т.В. Текст як засіб комунікації / Т.В. Радзівська. – К. : Ін-т укр. мови НАН України, 1998. – 194 с.